

BREIZ ATAO

POËMAS D'ENRIC ESPIEUT, JOAN LARZAC
E IVES ROQUETA

ADAPTACION BRETONA DE YOUENN GWERNIG

MESSATGES

BREIZ ATAO

DISTRIKUR VAZHONKOLLOK

BREIZ ATAO

DAKORREK

1978

TRINIDAD

BREIZ ATAO

DASTUMADENN VARZHONEGOU OKITANEK

GANT

ENRIC ESPIEUT, JOAN LARZAC, IVES ROQUETA

LAKAET E BREZHONEG

GANT

YOUENN GWERNIG

BREIZ ATAO

POEMAS D'ENRIC ESPIEUT, JOAN LARZAC
E IVES ROQUETA

ADAPTACION BRETONA DE YOUENN GWERNIG

MESSATGES

AQUESTE QUASERN ES LO QUARANTA-UNEN DE LA COLLECCION POËTICA « MESSATGES » QU'ESPELIGUET JOS L'IMPULS D'ISMAEL GIRARD E DE RENAT NELLI. LA DIRECCION LITERARIA N'ESSENT ASSEGURADA PER RENAT NELLI, COMPAUSAT EN CARACTERS « ESPERIA », NE SON ESTATS TIRATS CINQUANTA EXEMPLARS SUS OFFSET, NUMEROTATS DE 1 A 50 E 250 EXEMPLARS SUS BOFANT, CONSTITUISSENT L'EDICION ORIGINALA, ACABAT DE TIRAR LO 1^{er} DE JUNH DE 1969 SUS LAS PREMSAS DEL MESTRE-IMPRIMEIRE BARNIER A NIMES, PUBLICAT PER L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS, 75, BALOARD CARNOT, TOLOSA.



LOS POËMAS D'AQUESTE RECUELH SON ESTATS ESCRICHES PER ENRIC ESPIEUT : Nos 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 15, 21, 22, 23, 25, 26, 31, 35 ; PER JOAN LARZAC : Nos 13, 20, 27, 29, 36 ; PER IVES ROQUETA : Nos 1, 6, 7, 9, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 24, 28, 30, 32, 33, 34.

1. — BREIZ ATAO

Ur wech ha savet ar maged
ra 'n em zisac'ho un tamm toen an ti soul
gant an heol neuze
e tristroio an tad
hag e c'hwezho un tan.

Dre an nor digor frank
e stlapo al ludu er porzh
kent mont gant an hent e bont maen
ha bugaligou o c'hortoz war e lec'h
'vit lakaat ar vro en he flomm
ha rei dezhi e ano.

2. — BRIERE

E damsklerijenn ar vroenn hag an deil
evned ar yeun a nij,
taravigou eskell, prim, en avel...

Emañ al lagenn lagad ar bed :
ul lagad sec'h diouzh pep daerenn
ha leun a c'heot hag a vroenn.

Geot o vervel war vroenn sec'h
bloaveziou ha bloaveziou pad
an den a droc'h an taouarc'h du
e goulived 'n egor diroud,
d'ar goañv 'n em led peuc'h don an dour...

Met n'eo ar vroenn ken fonnus
ha n'heller ket merzhout dindan
mousc'hoarzh ha marzh padus al lenn :
ne vo an oabl izel awalc'h
na glas na louet e ludu
'vit luziañ en he melezour
ar skeudenn c'hlan war zremm an dour.

1. — BREIZ-ATAO

*Ont lo fum un còp passèt
que s'engrune un pauc mai lo rastolh del teulat
E l'avi tornarà
amb lo solelh
e farà fuòc*

*Alandarà la pòrta de l'ostal
Espolsarà las cendres pel codèrc
e prendrà lo camin cap au pontilh de pèira
ont d'enfants pichonèls l'esperavan
per pausar lo país dins son centre
e li donar son nom.*

2. — BRIERA

*X Dins lo jorn trèbol dis estanhs
lis auceus nisan dins li fuelhas !
Cada vènt li porta son vòu.
Es la palun l'uelh de la terra.*

*De lònca a plorat la palun
que l'uelh ne ven a s'aturar
e se vestis d'erba e de sanha.*

*Erba mòrta, puèi mòrta sanha,
l'estanh te ne faguèt de torba
que la fam de l'òme desbraba
per lis expandis sens camins.*

L'aiga ivernosa puèi mestreja.

*Mai la sanha es pas pron espessa
que non se pòsca escavartar
e lo miracle dins l'estanh
nos sorirà. Entre lo cèu
fronzit que fronzit, mai que mai,
au fons dau pauc prigond rebat
totjorn nos tornarà l'image.*

4. — MORGAT

Dindan an deil e hun ar mor
Luskellus ha kuñv an envor.
'vel un hiboud en avel flour
Mouez ul labous a-us d'an dour.

Ar c'houmoul gwenn, 'vit o ene
En em vod e pellder an ne
Hag an aezhenn, bugel diroll,
Gant pep grozolenn a goroll.

Dibaouez a-daoliou mibin,
Hader, e fich ar wezenn bin ;
Atav an hentou mod pe vod
A ziskenn d'en em goll d'an aod.

Ur ouel a gouezh 'vel ur vleunienn
War houlenn sioul ar vorlenn ;
Ar gwez a gan o c'hanennoù
Mousc'hoarzh an deiz war an delioù.

Sklaer an amzer, skañv ar gwalaz
A gren ouzh kalon ar mor bras :
Sed an tir kozh, an douar don
Yaouank e soñj hag e galon !

4. — MORGAT

*Sota li brancas que fernisson
La mar dormís dins la memòria.
Un tresaur nos parla a vòtz lena
De l'espandi de l'aucelilha.*

*Dau mai luenh per cercar son arma,
S'acampan li nivòlas lindas,
E coma enfant avugle l'aura
Se jòga amb lo gran dau celèstre.*

*Li pins govèrnan son ombrina
Amb son gaubi de semenaire,
Li dralhas sèmpe s'encaminan
Pèr se pèdre puèi dins la mar.*

*La conca canta dins lis arbres,
L'aiga se florís d'una vela,
Plana la lutz mena sa dança
Vai, e sorís tota verdesa.*

*Clar es lo jorn dins l'èrba lèria
E de son blau prigonda l'aiga...
Aici siám de la vièlha terra
La ròsa dau sòmi e di còrs.*

5. — STER RANCE E DINAN

Ra ziskenno ar stêr
Da gavout he gwirionez,
Ra dizho he luc'h,
Stêr Rance e douster he ribloù
O vont gant he c'herzhadennoù !

An islonk en em skoach
Dindan vantell an deil.

Sioulik en em sil an dour,
Froud emgrouet,
E skeud ur pont
Kent mont da goll
(Ha war e lañs)
E kevrin e gildroennoù ;

Kizellañ 'ra ar roc'h
Hobregonet a vogerioù
Gant an daou dour
A-us d'an dour,
Hag e kouezh blin an diribin
Goustad e varv e-touez ar gwez.

5. — RANÇA A DINAN

Que davale lo flume
Devèrs sa veritat,
Que s'adralhe a sa lutz !

Rança vai romavatge
Lòng d'una espatla doça.

La bronda escond lo gorg
A bêtis uelhs vesènts.
Pàsia l'aiga s'esquilha
En sa maire que fai,
Passa un pònt que sis arcas
Solombrejan son ande,
E dau vam que la buta
Serpeja e s'esvalis.

Lo bauç que sota-embauma
S'apara d'ostalàs
E doas torres la gardan
Que se prenga lo pònt.

Clina es la riba drecha
E l'avau es di seuvas.

6. — ARGOAD

Rouantelez ar gwez, dindano
spluj da galon noazh
e dalc'h an deil o aezhenn vac'h,
'n dason damvouget ar vougev.
Solieroù glas an ilizoù
kevioù ivez 'n ilizoù-se, distur
dindan golo an oabl
panevet bod
truez ar gwez.

7. — MENEZ-C'HOM

Amañ 'n em vod
pep tra dïston.
A boull da boull er vougenn yen
an toennoù a skrign 'n ur troenniñ,
luduenn hud, war du ar mor.
Ha da unan en em gavez
dirak kondoniou don an neñv
tasmantet gant teuziou digeuz
hag eürus
da vezañ aet da get :
hiboud euzhus, sed ar maeziou
o kontañ dit o c'honchennoù.

6. — AR GOAT

*A l'arbre abandona o tot
Ont l'aire es preson ont las caunas
son pas qu'aire matat
es lo còr nus que te cal avançar
Per justícia son blau-pintradas
las vòutas de las glèisas
son de caunas tanben en desribla
jos la cabucèla del cèl
que sens la pietat de las selvas
t'espotirián
coma un veire tròp fin.*

7. — MENEZ-HOM

*Tot çò que canta faus
aicís es recampat
De sompa en sompa los teulats
craïnan jos la nebla e viran
cendre sus cendre cap a mar
E tu siás sol davant las traucadas del cèl
ont bolegan tant d'ombras
mòrtas e urosas de o èsser
Lo campestre a pres sa votz blanca
per conversar amb tu.*

8. — PENN-HIR

Mouez gorrek ar c'herreg
E buhez hud ar begoù-douar,
Mouez taer ;
Fru ha fru
E koll ar mor e blu,
A lammou brizh e c'hoant na dizh
Levenez veur ha sioulded vev
Karreg Penn-Hir.

9. — LOKTUDI

Aet an douar a damnou
ankoueeet ar gouloù-deiz
e safar ar porzh-mor,
n'eus den ken evit komz
'met ar wazed rust-se
a oar mat-tre skeiñ war an daol
dindan an heol gant ur mallozh
hep ur sellig evit ar mor
dirazo astennet evel ur c'hi
o lipat o daoulagad.

V 8. — PEN-HIR

*La vida escreta di toradas
Nos ensenha un lengatge lent
Un lengatge fèr.
Esposcada per esposcada
L'aiga se desfuèlha
Sènsa que d'aitant son desir ajonha
Lo silènci viu ni la nauta gaug
Dau talh de Pen-Hir.*

9. — LOCTUDY

*Quand la tèrra es partida a bocins
e que la lutz es pas de còmpte
dins lo rambalh que se mena sul pòrt
la paraula cal que demòre
a aqueles òmes rabluts
qu'empegan lo solelh coma un damne
sus una taula de café
sens un sol agach per la mar
jaguda coma un can
a tocar las parpèlas*

10. — ENEZ-VRIAD

Skeudenn hir ur wezenn bin
Us da gerreg ar vorlenn
Avel ebet, an dour a dav —
Ar wezenn a van, mut ha defniñv
Da selaou en he c'hreiz
Ouzh froud ar rousin o sourral.

11. — MAOUEZED E SUN

Pell zo bed ne vez ken
Staget kleuzeurigoù
ouzh kerniel saout Sun.
D'he diwall diouzh ar wall-amzer
mogerioù maen
ken louet hag izel
ma sod da vat an avel foll
o tic'hodelliñ saeou du.

X 10. — ISCLA DE BREAT

*Se destria lo naut signe
D'un pinastre vers la mar
De l'autra man de la lona
Que costejan lis estèus.*

*Ges de vent. Lis aigas queisan.
L'ombra sòmia sèns cantar.
Escota dins si coradas
La pegola madurar.*

11. — FEMNAS A SEIN

*Cap de juòc se balança pas pus
entre las banas de las vacas a Sein
Per amalugar la tempèsta
basta de quauquas muralhetas
tan bassas e tan grisas
que lo vent i pèrd la canturla
a furnar dins de raubas negras.*

12. — PENN-HIR ADARRE

Gant ar glav goustadik e kouezh
Pouez an amzer war ar mor don.

Anal ar mor, kozh-kozh,
Mouez heskinus en noz
Mouez o font eus a-bell
Klemmgan kanet e yezh ar Vrezhoned
O krozal dibaouez
Tarzh ha klemm
Ouzh ar roc 'hell,

Ac'han e c'heller kaout
— Trist un tammig —
Domani ar mor kenedus
Ha roueel.

Ivinoù an douar bras
Krabanoù skoulmet evit mat,
An neb a oar beilhañ ho stourm
Hep gortoz ken pe sin en heol
Hennez a welo ar rozenn wenn,
An hini e ranko trec'hiñ,
Mantell lorc'hus ar roc'h
o fisteurel he spoum d'ar mor,
ar mor, anal kozh-kozh ar mor
o figas kel mezevellus
ar bigi aet da goll.

X 12. — MAI PEN-HIR

Plan cason lis oras
Quand la plueja cai
Sus la mar sens fons.

Lo vièlh alen de la mar,
Vòtz dins l'escur que nos rampèla,
Vèn de tan luènh
Qu'aurem pas jamai pron d'entèndre
Aqueu planh de lenga bretona
Que brama
Son planh.

Dau naut di ròcas tot l'empèri
(Tristàs un pauc,
Mai a bèl èime sobeiran)
Nos es balhat.

Onglas di continènts,
Entrevesc d'arpas totas,
Se quauqu'un velha vòstri luchas
Sensa mai esperar lo signe
Dau jorn,

La veirà, eu, la ròsa blanca,
La qu'aurà de la superar,
Lo fer vestiment de la ròca
Que tend l'escuma vers la mar,
Fenèstra de l'aura passida,
Vertige darrier di toradas.

13. — TRONOËN

Ar maen hepken a oar kas pedennou d'an Neñv
Heñvel-holl o danvez, amañ komz, amañ dremm,
Stennet war-du e greiz 'lec'h ma zarev e glemm
En ur prezeg d'an oabl a-daolioù bouc'hal greñv.

Hag al lantar hepken 'oar gronnañ an dud-mañ
A gerzh en ur kanañ hep atav gouzout re
Hag an tîr pe an Neñv 'ra haelded dezhe,
Pa 'n em gav o lagad debret gant an hollen.

Stennet war-du e greiz lakaat a ra e frouez
War wrimenn e daol-youc'h troc'het 'vel ur voudenn
En oabl a-us d'ar prat e-lec'h Doue 'n em astenn.

Amañ e lip an avel he hollen, an deiz
En em zifuilh hag ar mor a-bouez vrec'h a hej
E gleuzeurioù, pa glask ar man tizhout an neñv.

13. — TRONOËN

*I a pas que la pèira per pregar coma aital
Tota del meteis grut aici paraula aici figura
Tiblada del dedins cap al crit qu'amadura
E parla dins lo cèl a grands còps de destrai*

*E i a pas que la tuba per plegar aquel pòble
Que camina e que canta e sap pas mai qu'aital
Se tira de la tèrra o del cèl aquel nòble
Quora sos uòlhs dubèrts los i manja la sal*

*Tiblada cap endins pausa sa portadura
A l'òrle de son crit laurat, coma una turra
Que pel bon dieu jagut al prat lèva l'asuèlh*

*Aici lo vent se lèca lo sal la lutz s'espelha
La mar a plec de braç balança sas calhelas
T'empèiras, e la mofa monta a l'assaut del cèl*

14. — FEUNTEUN SANT-VIG

Dour o strinkañ kent mont da red
kantvedou pad 'touez ar ray-grass, dindan
kanevedenn an tuf.
Tro-war-dro d'an hini o tont da dennañ dour
ur glav aketus, sioul ha dibaouez.
N'heller tec'hout. E melezour al lenn
toennou glas ar gêriadenn, o wiadiñ,
moged, mein-glas ha harzh ar chas,
— sioul —
an douar hag an neñv.

15. — PORCHEDOU ZO

Ken digor hag un alc'houez, an nor
E skeud he zourioù
Gant div gurunenn en em fich :
Kuñvaat a reont garvded ar vur...
Ha koulskoude n'hellomp ankouaat
Chal ar morioù deut da sioulaat
Dirak he zal.

14. — FONT DE SANT-NIC

*L'arc de seda d'una lausa
bateja mal l'aiga que s'expandis
immemoriala pel margalh
Davant coma darrèr la que i ven posar
es la plòja aplicada e pacienta per l'erba
Ges de fugida Lo vilatge recampa
çò que pòt de teulats dins la sompa
e lo meteis silènci vira
entremièg los ostals per la tèrra
e pel cèl que corduran
los fums d'aquelas chiminèas
coma de lairadas de cans.*

X 15. — UNI PORGES

*Dubèrta coma son li claus, la pòrta
Se rescond entre si grands torres
E se florís de doas coronas ;
Lo barri fèr se civiliza...
E pasmens lo recòrd nos trèva di sobernas
Qu'an dich seba long d'aqueu front.*

16. — KASTELL...

Amañ koulz hag e Sant Duzeg
er maen binvioù ar Basion
hag ar c'hastell,
ar c'hastell droch o doa rostet,
a drec'h an tevenn hag an traezh
hag an engroez mut ha defïñv
gant c'hoarzh an heol
e rogou ar roc'h
oc'h ambroug Lazar gaezh
war hent ar gêr.

17. — MARE-BLOAZ

Setu ar mare kuñv ha goulo.
Draezhenn louet war zremm an heol,
ar riv a gign. Karantezed
dizamant ouzh dañsou an erc'h
a gerzh dre ar c'hêriou didud.
'Vel dae da dud an deizioù kent
n 'eus pont ebet a-dreuz d'ar stêr
na hent da bignat tu ar gêr
na zor d'an ti na liorzhou,
da be vad? Nemet harzh ar chas
a van da vagon hufvre dall
ar re varv
hag ar re all
o c'halon vrell
e kleuz o hun.

16. — CASTEL DE SAINT POL ROUX

*A Sant Duzeg ren manca pas al ròc
dels espleches de la passion
mais aici tanben tot çai es
e lo castèl ridicul qu'an cremat
desmemòria l'abauç e la plaja
coma los luòcs publics de la misericòrdia
ont de silencis en tombadas de lutz
traucat mai plond que ges de femna
Lazara dintrèt a la jaça.*

17. — SASON

*Aquí la sason tendra e voida
Lo solelh l'an tapat amb de tèrra trissa
e la freg pela Los amants
sens que jamai la neu los tòque
caminan pels vilatges deserts
Coma del temps del fàcia a fàcia
suls rècs i a pas pus cap de pont
ni pels ostals de pòrta
ni de camins ni de plaças ni d'estradas
a cima dels vilatges un còp passats los òrts
Son venguts inútils
Als japaments dels cans
darrèr las muralhetas
respond pas que lo sosc metalic
d'aqueles que son mòrts
e lo trucar del còr
dels autres
dins son sòm.*

18. — TRONOEN II

War bluenn e askell her
krouiñ ra an alc'houeder
un oabl evit hun an den
koulz hag evit peuc'h al loen
ha dalc'h un Doue egar
a zilenn dont da zouar.

19. — SANT GWENOLE

Pa vimp beuzet 'r c'horoll peurbad
ur wech c'hoazh e c'hellimp kounaat
eus iliz kozh Sant Gwenole
war eor etre prad ha strouezh.

Hon dalc'het 'deus war an hent da
he c'hoantizou matriouchka :
al lestr e-skourr ouzh ar solier
a zesk an hent zo da gemer.

18. — TRONOËN, MAI

*D'audàcia aquelas lausetas
bastiguèron lo cèl que cal
al sòm de l'òme
a la patz del bestial
coma a la suprema dependència
d'un Dieu
que causís de se faire tèrra.*

19. — SANT GUENOLE

*Quand en Dieu dançarem
nos sovenga
de la glèisa de Sant Guenolé
a l'estaca entre prats e pomièiras*

*S'en camin nos perdèrem pas
probable qu'o devèm
a sas gràcias de Matriochka
Lo batèu penjat a la nau
que tot lo celèstre tapava
disiá la via que cal sègre.*

20. — ENEB-ISTOR

da Jorgi Reboul

Etre me hag ar pezh a ziskouez bezañ me
En em gav ur c'hleze evel ur stêr ledet
— Tristan — ha n'hellañ-me kaout dîn lignez ebet
War vord al lenn m'on bet lezet gant 'n avel gouez,

Tristan — dalc'hmat ar c'hast a welo ur ouel zu,
Me — hag o vervel emamp marteze, displi.
Frans, va touellet ac'h eus. Na sellit ket outi
Ma ra hi sin ha c'hwi ouzh stur ho pagig-hu.

Daoulagad serret, Izold, az kwelout a ran,
Ha mervel 'ra eben e c'hoarzh he oriadoù,
Aes, eo merzhout ar mor, serret hol lagadoù...

A, koantenn he blev aour, ganit e c'houlennañ
Dont gant da zaouarn gwenn serriñ va malvennou
Hag e welin ar mor e tu-mañ va sellou.

20. — CONTRISTÒRIA

per Jòrgi Reboul

Entre lo ieu e de ieu la consciència
l'espasa a pausat sa ribièira. Tristan
mai que mon ieu deviá pas 'ver de decendència
ont lo vent l'a pausat a cima de l'estanh

Tristan — La puta vei totjorn negra la vela
Mon ieu — e morirem tanplan sus cap d'espèr
França m'as enganat Te fises pas en ela
se te fa signe tu que tenes lo govèrn

Ieu te vesi los uòlhs barrats Iseut e venes
Es mòrta l'autra e sos amants se'n foton plan
barri los uòlhs es pro per la tuar comprenes

Blancas las mans me tampe las parpèlas blonda
coma un solelh ton pèl barrutla e beu dins l'onda
Darrèr mos uòlhs pas que la mar a contemplar.

21. — PERROZ

Setu al liorzhoù mat da greñvaar hor feiz.
 Bleunioù kalonek an amzer gwechall !
 Pep skleur a c'hoarzh e from an deiz,
 Hiziv 'mañ 'n deiz an hortensia.

A-grenn e vev pep fleurenn e skeud
 Sioul ar wezenn bin
 Kened nevez ha mezek un tamm,
 Drant ha dlevezh
 Ouzhomp en he c'hichen,
 Kened dreist o sevel en heol
 Hep anaout kest hor selloù
 Emaet holl
 Ha leun a huñvre.

En alez dener frondus
 Dalc'hmat un dorn
 A glasko he c'hutuilh,
 Dorn karet a oar kemer neuz ur vleunienn
 Pa glasker e derc'hel.

Treilhaù ar gwez pin a zalc'h
 Gwanded he burzhud ;
 Hag e dantelezh o brankou
 Dalc'hmat 'n em gollo hor sonjoù,
 Gant ar mor glas ken tost
 O huanadiñ, hiboud peurbad,
 E ganenn c'hwek evel ur pok,
 E flourad kufiv
 an heol.

21. — PERROS-GUIREC

*Aici siám. Son lis òrts que nos tòrnan la fe.
 Li flors dau temps polit, coma se tènnon !
 Cada rebat s'esmoù coma un rire leugièr.
 Qu'es bèn lo jorn que l'ortensia rodeja.*

*E cada flor viu d'esperela
 Dins lo silenci que teisson li pins,
 Tròp primierenca encara e vergonhosa ;
 E costejam la flor,
 Inchalhenta e resclausa en sa gaug nòva.
 Tant de trelutz poja dins lo solèu
 Sènsa saber coma lis uelhs remiran,
 Coma se pausan,
 E que ne somian.*

*D'a travèrs lis andanas tendra' e caras,
 La man farà tirar, coma que vaga,
 Per culhir,
 L'estancar dins son vam seriá li dar
 Lo gaubi d'una flor.*

*La grasilha di pins sèrva la maravilha
 Tan freula.
 Li cambresinas de si brancas
 Sempre trespasaràn nòstri pantais.
 Dins lo tèmps qu'a travèrs,
 Dins la doça flatinga de la lutz,
 Raja la mar que lo cant n'es un bais.*

22. — DONVOR

Ra vimp bodet gant ar glav — ha glavioù zo bet —

Hag ar Ger e lennañ en houl

Ha komz a ra an houl

« Va ankouaat a rez, ya, perak

Met perak ne dalc'hez ket soñj ouzhin ? »

A, va c'halon, ar wagenn dibar-se en noz,

Ar wagenn — entanet-se hec'h-unan en noz

Ar wagenn-se — hollved !

X 22. — MAR DESLIURA

La plueja nos acampa — e d'autri pluejas —

E vese la paraula entre lis ersas

E se d'olon lis ersas dins son planh

« M'oblidas, tu, perché ? Oc, per de qué m'oblidas ? »

E la plueja, e lis ersa', e tu, e mai mon còr,

E tot cò mieu, e tot cò ieu, li vos respòdon :

« Siáu l'oblit sol-solet, qu'oblida, siáu. E, coma !

Siáu l'oblit sol-solet qu'oblida e siatz en ieu. »

O mon còr, aquela ersa unenca dins la nuech,

Aquela ersa de lutz sola dins la sornura,

Aquela ersa-univèrs !...

23. — GROIN

Ebr hag aour war zremm an aod
 Tarzh lugernus ar balan
 A wisk e glas kein noazh
 Ar roc'h.

Gouez ha glan an nevez-hañv
 A skuilh nerzh aner e vleuniou,
 Hep gouzout ken, evit netra...
 E peurbadelezh vuhezek al leton
 (Morse ne dav fraoñv ar gwenan)
 Merzet e vez ar c'hantvedou
 O sevel irienn hon deziou.

Ouzh tal ar geot a garantez
 Hejañ a ra an avel foll
 Ur wazhenn-vor, 'vel ur banniel ;
 An dour a lip stignou ur c'hab
 E flourad balc'h e c'hlebiadur.
 Ha dalc'hmat ar wagenn a striv
 Davet lu digemm ar c'herreg
 O skarañ nemet eviti.

Diskennet eo an oabl d'an tir,
 Skleurioù a blav kent douariñ,
 Hag em c'halon sed a veizhañ,
 E frondoù don an tonnou kuzh;
 Sioulded veur an eur o tremen.

23. — PONCHA DE GROIN

*D'azur e d'aur, la riba s'amagèstra.
 Una espelida de genèsta en lutz
 Picòra la paura mangilha
 De la ròca que ne verdeja.*

*La prima linda e sauertosa
 Se degalha en vani floretas
 Sens mai pensar, pr'amòr la glòria.
 Dins l'etern dau planestèu d'erbas
 Ont d'abelhas van que s'afanan
 Se sentis que de milenaris
 Bastisson li jorns que debanan.*

*Lòng di matas d'erbas d'amor
 L'aura poncheja la bandiera
 D'una lenga de mar. E l'aiga
 Chaspa l'antena de la pena
 E te la banha de son sorne.
 Entre la ròca se desplega
 Devèrs d'escarradas d'estèus
 Que pojan per li faire onor.*

*Lo cèu davala sus la terra,
 De rebats vòlan, puèi se pausan,
 E lo còr ne vèn a comprene
 Aqueu fum escrèt de lagremas,
 E lo grand silénci dis oras.*

24. — KER MARIO

Mar deo savet ar maen
a-enep d'ar c'houmoul
n'eo ket evit toullañ
un hent betek ar mor
na 'vit dougen an neñv
na stagañ an douar
ouzh nerziou kuzh e gof,

N'eo met evit lakaat
ur plac'hig da ganañ
ur sonenn estlammus
diwanet diouzh an aer
al lann hag an amzer
hag ar mor bras du-hont
o tapout klod diwezhañ-holl
an heol.

25. — TAOL-VAEN PENMARC'H

Eno emañ, ar porched teñval,
Loen tri-zroadek o vont dindan
Volz ec'hon an oabl.

Da gentañ ar roc'h, o huñvreal
En douar. Ha neuze an den.
He sellout a reas hag e krenas
Ar menez a-bezh
Hag e tridas pep maen ;
Ha sed m'en em vod al lec'hioù
Rust ha didailh, a-vagadoù,
Evit sevel — savadeg hud —
Daez brazonius o zaolloù-maen.

24. — KER MARIO

*Es pas per traçar lo camin
cap a la mar
ni per lo cèl sosténer
ni per la tèrra clavelar
a las fôrças mairalas del dintre
qu'aquela revòlta de ròcas
se truca a cent mila nivols*

*Aquò's per qu'una enfant te cante
contra un pauc de moneda una istòria
de gigants que dèu pas ren
qu'al temps qu'a la joncalha
e a la mar tan pròcha
ont lo solelh finis sa plega.*

25. — LO SIBORNIER DE PENMARC'H

*X Aici siám. Lo pòrge escur
Que camina sus tres pès
Se duèrp a brand sot lo cèu.*

*Foguèt la ròca. Somiava
Dins la terra. Venguèt l'òme.
La veguèt. De sa mirada
Estrementiguèt li còlas.*

*E tot d'una, pèr l'incant
Qu'escobava son pantais,
De pilars se desrabèron
Sa colona au jaç primier,
S'acampèron per triadas
Que levèron, orgulhosas,
Lo naut bloquier de sa taula.*

26. — STEUDAD VAEN-HIR KAMELED

Danvez hag ene
Menec'h o vale
'Tre kurun ha ne

Enno sev ar vilvedoù
A sav dirak hor selloù
Arvest padus berv e hud

E tu-mañ ar vro an dud
Dalc'hmat a sailh diouzh an tir
'Vel ar gwez hag ar maen-hir

Sed ar wrizienn, ar vamenn,
Ene don an hendadou
Skoulmet skourrou-ha-skourrou
O sevel hag o kelenn

Ha war gern o fenn
Pladenn ur goabrenn
D'ober un daol-vaen.

26. — FIELENA DE PEIRAS-LEVADAS
A CAMARET

*Dins l'empèri doble
Li monges se'n van
Coma nivo' e tròn.*

*Dins si flancs poblats de sabas
Que davalan dins si uelhs
De milenaris regardan.*

*En aqueu ròdol lis òmes
Son nascuts coma la pèira
Coma l'arbre e lo men hir.*

*Son aici lis ancessors
Lo racinatge e la sòrga
Ram au ram entrevescats
S'enaوران s'enaوران.*

*E pèr sis espatlas
La taula di nivols
Acaba un dolmen.*

Pobl oc'h azeuliñ an heol, savet o fern,
o kerzhout e mor ar gouloù-delz,
dlouzh o genoù froud ar mein, foll, o tiferiñ
en ur steredenniñ an tir, noz ha mor, skoet
gant al luc'h e oar an douar lipat e bleunioù ar balan.
Dezho noz ha mor hag ar restajoù d'ar chas,
hag o kerzhout a reont en heol, an tir noz ha mor
o lipat o seulioù, ha ret vo d'an avel en em
zifallañ ma 'n em gav-hi roget gant hon tal !
Hentou a-builh, kollet, a rullh a-us d'o fenn,
hag ez eont, 'n ur ober fae war andennoù ar geot
soubet o dremm e gwrez doueel an heol.
Pobl oc'h ezeuliñ an heol, savet o fenn
ha toullet o daoulagad. Sevel a reont o dremm
ha kollet ganto o daoulagad en hent
ha kenderc'hel a reont da gerzhout ha da vervel, sonn
'vel ar balan, mein-hir da viken o vont
gant o c'herzhadennoù difiñv ha mut :
ha, tir noz ha mor, ouzh o c'horf en em stag
ul louedenn, dislonkadenn o diveuz. Met en heol
ez int. Ha n'eo ket ar pobl-se hor pobl-ni,
klasket am boa azeuliñ hag azeulerien n'omp ket.
Ha perak n'hellfemp ket e azeuliñ, perak,
e traou sklerijennet gantañ ?
Perak n'hellfemp ket-ni kaout ur gouloù gwanoc'h
mar n'eo pep skleur met roud e zorn
war an tuf, o lufrañ — ma, ma, kaezhig —

*Lo pòble qu'adòra lo solelh ten la cara levada,
e marcha dins lo lum coma un que nada.
Li degolina sus la maissa un rèc fòl de calhaus
estelant tot lo torn la tèrra nuòch e mar traucada de l'ulhaus
que, dins la flor de joncalha, lo chuca la tèrra nuòch* [e mar

*La micalha pels cans — E marcha dins lo clar.
La tèrra nuòch e mar que i leca las bòtas e que fond.
Se petasse lo vent se l'estripam del front !
Totes los camins i passan sus lo cap a la descisa
e marcha — als carrairons jaguts dins l'èrba non se fisa,
quand i banha lo morre un caud que tira d'enamont.
Lo pòble qu'adòra lo solelh arbora lo front
mas ten los uòlhs crebats. Lèva la cara
mas a perdu los uòlhs en camin. Marcha encara
e moris drech coma entre la joncalha los men-hirs
qu'ensajan de reprène a l'aire son respir
e contunhan sa marcha immobila e muda
e terra nuòch e mar la mosidura s'es arrapada a son còs :* [es venguda

*a sos pòts tala un vòmit. Dins lo solelh
es dintrat. Mas nòstre pòble a nosautres es pas aquel.
Ai ensajat ieu d'adorar, mas siám pas d'adoraires —
perqué pas l'adorar sus las causas qu'esclaira
perqué pas s'esclairar d'una lusor mai traça
se i a cap de lusor que siá pas la traça
de sa man sus la lausa alisant — la, la, paure ! — los pels*

blev flour ur bugel o c'houelañ,
o lammar war an tuf ha war ar stêr,
strewet du-mañ du-hont hervez e froudenn veur.
Met na ri ket. Pediñ a rez a-dreuz, ouzh ur vur
(dallet e vezer gant ur re a vannou).
Distrei davet ar vuhez, evit pediñ,
servijet eo an daol : bara pe genell,
eno e kavi Doue,
hep mar ebet.
war ezel bresk an amprevan, war ar c'heotenn
hag ar balan,
— touchenn velen, prim, kein ur c'honikl —
hag o tont da ziamant e-touez grouan an hent ?
Distrei, denig, ha digor frank da zaoulagad :
kaout a ri, o tigeriñ,
ervennou leun a drugarez. Siouazh,
klasket mat am boa azeuliñ hag e sav poan em daoulagad.
Ha deut un ael da larout din « N'eo ket d'ar re
a venn
e vo roet gwelout. Amañ n'eo da lagad
mat da netra. Ar boc'hruzic ne well
an dorzh vara, ret mat he bruzunañ
evitañ.
Ha te, kemer da levez e sklerijenn an heol. »

d'un enfant que se plora
Sus la lausa e sus la ribièra, sus la pata d'un insècte e sus
l'èrba que se jai a son ora
e sus la joncalha, e sus la micalha, e quand rosseleja sul
[rable

d'un lapin
e que ven diamants demèt la grava del camin ?
Vira-te que ton Dieu t'espèra vira-te dròlle e fai virar
ton parelh d'uòlhs : i a de regons que se durbisson e de
[besals

a la misericòrdia e fai tirar !
Ai ensajat ieu d'adorar los uòlhs me'n dòn
Un angèl me pausèt la man sus l'espata « Es pas a los que
vòlon
qu'es donat d'agachar e de veire, aici tos uòlhs i son pèr ren
la becaròdia
vei pas lo cantèl, lo i cal bocinar. Tu ta jòia
pren-la pel lum escampilhat e numerable e inegal —
aquò's segon la gràcia qu'es donada a la carn del miralh —
al luòc que pregas al revèrs davans un mur
e los rais dins tos uòlhs lo monde ven escur
Revira-te cap a la vida pèr pregar la taula mesa. Pan o
[Companh
Dieu ne serà de tot segur. »

28. — ARVOR

Na glaskit ket gant an hent-mañ
betek an aod monet,
n'eus met un fi er penn pellañ
hag ur stêrig kuzhet :
du-hont nemet tud e kavfec'h
tud evel e peblec'h...

D'al lann hepken roit ho ene,
nemet ar geot a oar
penaos Doue en E garantez
ha nerzh don an douar
o deus gwiet, gwiad didorr,
an aodou hag ar mor.

Lezit an amzer da vont 'n dro,
n'heller stourm ouzh he chal,
mestr all ebet n'en deus ar vro
ar mor na bep tra-all.

28. — ARMOR

*En tot primier pensar pas a la mar
se fisar pas a aqueles camins
que totes semblan que i menan
A cima trapariâtz que de bôrias
tanplan un flòc de rèc e d'òmes
coma los òmes de pertot.*

*En tot primier se donar a la landa
Es l'erba e lo bestial que sabon
çò que calguèt d'amor a Dieu
e d'atissament a la tèrra
per confondre aital mar e còstas*

*E puèi quitar faire lo temps
lo país a pas d'autre mètre
ni los òmes d'otra rason
ni la mar ni pas ren.*

29. — AMAN AN DOUR

Amañ an dour a vreïn. An tîr, an neñv ivez,
Hag ivez tud ar vro, dindan al louedenn
'Lec'h disehan an dour a c'hwezh er glogorenn
E vourbouilh ar bedenn, ha skar al lestrig gouez !

Daouarn ar bedenn eno harpet, ra vîn daonet,
A laz ar bleuñv dezho liv ul lagad toc'hor,
Eneb ivez 'oar 'n em lakaat an avel vor.
Va c'hanenn a ziwad ha me en tourioù ged

Ha te, Breizh, bet keit-all gant da zreid o mac'hañ,
Gouenn louedet, loustoni aner ar vouilhenn,
Ar brug d'an oabl ! Ha paourentez eo da vleunienn,

Met ra sallho da gan uhel evel an tan
Ha ne vo en avel nemet keloù hegar
Hag e vleunio an dour, an neñv hag an douar.

29. — AICI L'AIGA

*Aici l'aiga mosís e la tèrra e lo cèl
E lo pòble mosís e jos la mosidura
Que i venon crebar las bullas aiga escura
Floqueja la pregària e lissa lo vaissèl*

*La pregària i apegas sas mans Dieu me damne
An un biaís d'uòlhs morents sas mans per tombar flors
E lo vent i se met de son compte a rebors
Dins sas torres de fuòc que mon poëma sagne*

*Desempuèi que trepejas Bretanha lo fangàs
Que tos pès an cavat lo cèl i es un brugàs
Raça mosida ta flor de uòi es la misèria*

*Mas repèsque lo cant pro naut pèr venir fuòc
Lo vent qu'es un vaissèl voldrà pas d'autre luòc
Aici l'aiga floris e lo cèl e la tèrra.*

30. — SANT VENEG

Soc'h an heol a dorr
e skeud ar sel ervennoù splann
o tihuniñ 'n treustou a-bann
youc'hadeg an aelez...

Laret hé deus an hini gozh
« n'eus tu ebet ken ,gant ar vezh,
da labourat hon famm douar :
aet ar mab da sardineta
ar verc'h da blac'h ostaleri
n'hon eus kavet er parrez-ma
plac'h all ebet d'hon darbari.
Koulz hag a baotred hon douar
a rank mat kaout merc'hed, te 'oar.
Ma, pa vimp maro... »

E Sant Veneg an avel vor
a lemm he dent war greun ar maen
oa bet gwechall
dremm hir ur C'hrîst.

30. — SANT VENEC

*La terra vira çò que cal
d'entaladas entre las bigas
per que la bramadissa dels angels
s'apàrie als jòcs de la lutz.*

*« La tèrra, ditz la vièlha
la cal pas copar Es pas de bon
L'enfant es a las sardas La filha es a l'aubèrga
E del vesin
cap de femna ne volguèt pas
A la tèrra li cal tant de femnas que d'òmes
Un còp que serem mòrts... »*

*A Sant-Venec lo marinàs rosega
çò que demòra de la pèira
qu'un còp foguèt lo Crist.*

31. — PLOUMANAC'H

Da euzhvil e teu ar roc'h
War an aod e Ploumanac'h,
Diouzh ar mor ez eo deuet
Diouzh ar mor en deus tec'het,
(Diouzh an douar dont a ra
Ur skipailh mat da netra)

Sellit ouzh al laeron-vor :
Gwall o tonet diouzh ar mor,
Douaret war an draezhenn
'N em rogont 'vel ur vorenn.

Goustad emaint o tridal
'N ur suraat o c'hounnar dall
Ha marteze huñvreal
Ouzh mamm an deñvalijenn,
Loen, maen pe goumoulenn
Ez ac'hubent didruez,

Piv 'feulo .d'hon dieubiñ
A, maen, diouzh da vestroni
Diouzh da beuc'h o palafañ
Diouzh ar youc'h marv en da vouez ?

X 31. — PLOMANAC'H

*Plomanac'h, es lo domèni
Que lo rocàs se fai mostre.
Es vengut de la marina.
I poja son escarrada.
Una mala chorma es facha,
Tot a pena de la tèrra.
Nombratz li nègri corsaris.
Lo perilh vèn de la mar.*

*An escalat sus la grava.
S'esvedèlan coma nèblas.
Dins lo suau de son frenèsi
Assegaran sa colèra.
Non se pòt vèire que sòmian
A la maire di tenèbras
Que, nivola, bèstia ò pèira,
Despietòs, la comolavan.*

*La dura pèira oligarca,
Ai ! quau pèr nos desliurar
De son silènci que chaspa,
D'aqueu bram mòrt dins la vòtz !*

Mein o vont dre al lannoù
Roet o gwalc'h d'eo c'hofoù
Tropell an disrevel-meur
O taskagnat o c'hurun.

Er mor ar Seizh Enezenn
Dindan an avelloù gouez
N'hell ket dougen ur wezenn
N'heller gwelout, ferv ha feuls,
Nemet skeudenn an tour meur
'Lec'h oa bet krouet « Quo vadis »,
« Emen ez ez ? » — Emen ez an ?
Dall en em gav an avel hag ar maen.

*Ont s'adralha, pèr li landas,
Amb sa ventrèsca tròp rulla,
L'escabòt d'Apocalipsi
Que mastega de tronadas ?*

*Sus la mar son li Sèt-Isclas
Que li gibla lo vènt rufe
E non i sofris d'arbralha.
Entre sèrva tèsta jèra
Costaeres, la grand torre
Que « Quo Vadis » i nasquèt.
« Ont vas, Mèstre ? » e mai ont vau ?
Mai ròc e vènt ne son òrbs.*

32. — KRIST E SANT NIKOLAS

Ha staget e peuc'h teñval an iliz
keit ha keit-all, Krist, da unan gant
konfort didrouz gwragez ha bugale
perak e c'hellez c'hoazh
klevout hiboud ar c'hoad ha blej ar saout
ha koroll ar grozol e froud ar stêr ?

Nemet a-bell e vez ac'han
klevet trouz ar vuhez
o tonet, doñv, a-dreuz ar vur
er vougev-mañ he dragonou
o chaokat sonn penn an treustou.

33. — TRONOEN III

Rouedad hentou evit netra :
nemet al lann e kavot er penn-all
hag ar mor, pe da vihanañ
un oabl izel ken kleuz hag an arall
uhel, ec'hon, palastret,
un oabl m' e van evel ur genn
ar pevarvet ger sanket.

A-hed an hentou dall, lu ar groazioù maen,
ken niverus n'hell den ken
'n em reterañ ; e wir, n'hell den neblec'h
kaout un Egipt evit e dec'h.

32. — CRIST A SANT NICOLAU

*A l'escur desempuèi tant de temps estacat
e liurat a las mans devociosas
de las femnas e dels mainatges
consí saupriás encara ont es lo bòsc
e lo rambalh que mena
aquei tropel que tòrna
e çò que devenguèron
las peiras desliuras del rèc ?*

*Ren ven pas que distanciat
del vilatge e d'en delai
dins aquesta cajorna
ont a las maissas dels dragons
un savi lor fisèt las fustas a sostèner.*

33. — TRONOEN III

*Tot un jòc de camins per pas res
qu'a cima es encara la landa
e la mar, se la mar es pas
un cèl d'en bas poblat del meteis void
que lo cel amont emplastrat
ont se tanquèt la paraula quatrena*

*Pels camins de croses n'i a tantas
qu'ara pòdon pas pus
servir a degun de repèras :
d'Egipte es clar que n'i a pas'n lòc.*

34. — BEZENN PERROT

Er mizioù du c'hoari an diaoul
a hud diere war al lann,
met amañ 'vat n'eus diaoul ebet
amañ n'eus met yud an avel :
al lann hepken 'oar evit mat
pe gannadur e blaz ar gwad...

D'al lann na c'houlennet netra,
ne laro man, dit da gavout
us d'al lantar ar goabrenn veur
a nac'h bout staget ouzh ar pri.

35. — KASTELL WITREG

Skiant ar brezel. Kestell em ene
Dindan an heol evit an holl,
Holl-vaen. Gwitreg a goll
E galloud, a c'houn e c'hras
Dindan kabell e dourioù bras.

34. — BEZENN PERROT

*Als meses negres cal tornar a la landa
çò que lo diables i volonta
De diables ça que la n'i a pas cap
aici aquò's lo vent qu'es diables.*

*A la landa cal pas demandar
d'otra leiçon qu'aquela mòrt enlà
a duras glopadas beguda
jos un autre cèl e en nom
d'un cèl tan gris que çò pus naut
se i confond amb lo malastre.*

35. — CASTEU DE GWITREG

X
*Art militar. Mon arma a de castèus
Dins lo solèu que son en toti.
Soma de pèira. Dins lo jorn
Gwitreg perdís sa fôrça e gasanha sa gràcia
Sot lo capeiron de si torres.*

36. — C'HWERV EZ OUT

Okitania devet gant he c'hoantou a Vreizh
Eus ar reter e teu an aer 'ret analañ
Hag en oabl an avel a youc'h gant youc'h an naon
Kimiadoù ho pugale, Okitania-Breizh,

Yud an treniou dispì o ruilhal en noz yen
Ha n'eo ket ar yud-se ur youc'h a garantez,
Laeret eo bet da laezh ha frailhet da ene
Ha te o klask da voued ouzh bronnou an estren !

An ec'h a deuz, foeonenn ger, don ar vanenn
An oabl ivez a glask en em strinkañ enni
Soñj a rez eo an amzer gozh oc'h ardaouiñ

En da amzer m'emañ ar mor ouzh an fevenn
O klask e vro, ha me ne glaskañ nemet bout
An hini a gan « Douce France, c'hwerv ez out... »

36. — SIÀS AMARA

*Occitània laurada de desirs de Bretanha
Tristan tira amb l'alen l'aire de l'Orient
E dins ton cèl creba lo vent crida talent
Tos enjants que se'n van Occitènia Bretanha*

*De trens gelats siblant cap al Nòrd te travèrsan
Es pas d'amor que braman e filan cap al Nòrd
Auràs pas pro de lach e te traucan lo còr
E son crit e ton lach que tòrna sorga invèrsa*

*La neu s'esfaça, Bèl Narcissus, en la font
Lo cèl espelhinçat a longs trachèls s'i fond
Lo passat trapa pas ont se pausar dins ara*

*Dins ara que la mar i cèrca entre los ròcs
Son païs enanat e que cèrca mos pòts
Aquel refranh de Doça França siàs amara.*

IMPRIMERIE BARNIER
4, RUE DES LOMBARDS, 4
30 - NIMES

